

Sokneprest Em. Svann Martinsen:

«Messias hos Jesaja II.»

Bibeltid/Landro 250315.

Litt historie:

1300-1200 f.Kr.: Israelittene inn i Kanaans land: Dommertiden starter. Samuel overgangsfigur. (1.Sam.2-)

1043-1011: Israel styres først av Saul, og deretter

1011-971: av David.

971: Davids sønn Salomo blir konge, bygger templet i Jerusalem.

931: Etter Salomos død, deles Israel i to riker: Juda i sør, Israel i nord.

745: Statskupp i Assyria. Tiglatpileser III får makten(-727. Personalunion med Babylonia.)

733-732: Syrisk-efraimitiske krig.

732: Judas konge Akas smiser for Tiglatpileser, Syrias konge myrdet, landet utslettet. Nordriket assyrisk provins.

722: Nordriket Israel ødelagt av assyrerne under Sargon, de 10 stammer bortføres.

701: Sørriket går nesten under, men Jerusalem blir stående. Jes.30.

622: En stor vekkelse i Sørriket Juda. (under Kong Josjia 649-609, 1.Krøn 34 og 35, 1.Kong.22) Lovboken(trolig 5.Mosebok)gjenfinnes.

612: Assyria beseires av Babylonia, som selv beseires av Persia i 539.

605-586: Juda og Jerusalem(586)ødelagt i en serie av invasjoner av kong Nebukadnesar av Babylon. De ledende i Juda bortført til Babylon.

538: Den persiske kongen Kyros lar de bortførte vende hjem, og oppfordrer dem til å gjenoppbygge templet i Jerusalem.

536-433: Gjenoppbygging. (Esra og Nehemja).

Stikkord:

* Monoteisme=Bare Én Gud: Jeg ER. 2.Mos.3.

* Jeg ER tar seg ut sitt eget folk: 2.Mos 19.

* Guds eget folk har en ny etikk: De 10 Bud. 2.Mos 20.

* Guds eget folk har en egen kultus/"liturgi": 3.Mos.16 og 17.

* Guds eget folk synger. Sal.

* Guds eget folk har en Konge: Saul er Messias=Den Salvete. 1.Sam.10,1,- 16,13, 2.Sam.7.(»Natanforjettelsen.») Sal.2,7. 2.Kong.15,9.

* Korrektivene: Den Profetiske Tradisjon. 4 store og 12 små.

Bakteppe: De farlige stormaktene:

Maktens språk: Press og trusler/Intens erobringpolitikk:

Militærmakt=Vasallforhold.

Økonomisk avhengighetsforhold=Tributt.

Deportering, blande folket med andre.

(Inndeling av 1.del av Jesajaboka:

Kap. 1-35:

4 forskjellige stoffgrupper.

1-12: Profetord mot mest Jerusalem og Juda. Viktige unntak. Takkesalme I kap.12.

13-23: For det meste utsagn mot fremmede folk.

24-27: «Jesajas Åpenbaring.»

28-33: Nye profetord fra slutten av Jesajas tid.

34-35: Visjon om Sion.

36-39: Fra Jesajas Liv.)

Inndeling av 2.del av Jesajaboka:

Kap. 40-48: Om Israel.

49-54: Om Sion og Jerusalem.

Guds Ord har makt over alle ting.

En budbringer annonserer frelse for Jerusalem.

Babylon faller, perserkongen er Guds redskap.

Guds Navn: 41,4; 43,10-12; 48,12

4 sanger om Herrens Tjener.

Guds ledelse på veien hjem, Han er ”på plass” i helligdommen uansett. Jes.43,1 flg.;18-20. Jfr.

Esek.10 og 43.

(3.del av Jesajaboka:

Kap. 55-66: Profetord sagt rett etter tilbakekomsten fra Babylon, for eksempel 60,1-6, 62,10-12. NB: 61,1-3)

Messias hos Jesaja

(I:

Jes. 7, 1.17; 9,2-7; og 11,1-10.

Akas, konge i Juda, kap. 7,1-17.

Resin, kongen i Aram, kap. 7,1. 8,1-4.

Pekah, Remaljas sønn, kongen i Israel, kap. 7,1. 8,1-4.

Tiglatpileser, assyrerkongen, kap.7,17. 7,18, 8,7, 10,5-19, 10,24-27, 10,33-34.

Herren, kap.6. 7, 10-17. 8,11-15. 9,2+6-7. 11,1-5.

Jesaja, kap.6+7. NB: hans oppgave: 6,8-13.

Sjear Jasjub, kap.7,3. 8,18.)

II: Jes.42, 1-4; 49,1-6; 50,4-10 og 52,13-53,12.

HERRENS LIDENDE TJENER

Den tradisjonelle jødiske tolkning er at tjeneren er et bilde på det jødiske folk. Men flere gamle rabbiniske kilder har forstått f.eks. Jesaja 53 som henvisning til Messias. Kristen tradisjon ser tjeneren som Jesus Kristus. Prof. Ivar P.Seierstad, MF: Disse ordene kunne stått i NT!

Den første sangen Jesaja 42: 1-4.

Profeten videreformidler Guds tale om Hans utvelgelse av en Tjener som vil bringe rettferdighet til jorden. Han beskrives som Guds agent for rettferdighet og er både konge og profet, men rettferdigheten blir verken kunngjort eller innført ved tvang. Det hele går nokså stille for seg.

Han skal ikke bryte et knekket rør

og ikke slukke en rykende veke.

Med troskap skal han føre retten ut. (42,3)

Den andre sangen Jesaja 49: 1-6.

Profeten videreformidler Tjenerens tale. Før sin fødsel er Han kalt av Gud til å lede både Israel og nasjonene. Tjeneren er Herrens profet, og utstyrt og kalt til å føre landet på Guds veier, og til å være et lys for hedningene(folkeslagene). Over ham ligger Guds herlighet.

det er ikke nok at du er min tjener

som skal reise opp igjen Jakobs stammer

og føre de bevarte av Israel tilbake.

Jeg gjør deg til et lys for folkeslag,

så min frelse kan nå til jordens ende. (49,6)

Den tredje sangen Jesaja 50: 4-9.

har en røffere bakgrunn. Men selv om sangen forteller om at Tjeneren blir slått og mishandlet, er Han beskrevet både en lærer og elev som følger veien Gud har satt ham på uten å vike. Gud hjelper ham til sin rett.

*Herren min Gud har gitt meg
en disippels tunge, så jeg med mitt ord kan styrke den trette.
Hver morgen vekker han mitt øre,
så jeg kan høre på disiplers vis. (50,4)*

Den fjerde sangen Jesaja 52:13-53:12.

Den fjerde av tjenersangene er den viktigste teksten vi har om Herrens lidende tjener. Profeten gjengir først Guds observasjon av menneskers vurderinger(52:13-15) så menneskers forferdelse over Tjenerens lidelser(53:1-3), før et sterkt stedfortredende motiv kommer inn(53:4-7), unikt for GT. Gud taler igjen i 53: 10-12, etter en teologisk vurdering av tjenerens verk, 53: 8-9.

*Sannelig, våre sykdommer tok han på seg,
og våre smerter bar han.
Vi trodde han var blitt rammet,
slått av Gud og plaget.
Men han ble såret for våre overtredelser
og knust for våre misgjerninger.
Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred,
ved hans sår har vi fått legedom.
Vi fór alle vill som sauer,
vi vendte oss hver sin vei.
Men skylden som vi alle hadde,
lot Herren ramme ham.
Han ble mishandlet, men bar det ydmykt;
han åpnet ikke sin munn,
lik lammet som føres bort for å slaktes,
lik sauen som tier når den klippes.
Han åpnet ikke sin munn.*

* Sal.32; Joh.1,29;34; Apg 8,30; Hebr.7, 20-28; Hebr.9, 24-28; 1.Pet.2,24-25.

* "Munus Triplex" (Tjenerens Trefoldige Embete peker mot Kristi Trefoldige Embete: Profet, Konge og Prest)¹

* "...en smertenes mann" (53,3)²

"Hill deg, Frelser og Forsoner", NoS2013 nr. Se min meditasjon fra 2013³.

* Tjenerens stedfortredende død peker mot Forsoningen. Tilsvarende pekte forrige sesjon før jul sterkt mot inkarnasjonen, og Jesu to naturer: Jesus er Sann Gud og Sant Menneske!

Spørsmål til samtale:

1. Tre Jesaja-kvelder: 090414, 261114, 250315. Hvilket Gudsilde har vi møtt?
2. Har tidligere spurt etter likhetstegn mellom situasjonen i Guds Folk i den gamle pakt og for oss. Finnes det overføringsverdier?
3. Hva er en sakssvarende reaksjon for oss?

¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Threefold_office

² http://en.wikipedia.org/wiki/Man_of_Sorrows

³ <http://stellamaris.no/arsm2013.pdf>

